

MORGENDIENST

zondag 31 maart 2019, 4^e zondag van de 40 dagen (Laetare)
Grote Kerk, Wildervank
voorganger: ds. Marien Grashoff

Lied voor de dienst : Lied 280: 1, 5, 6

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : Psalm 34: 1

Moment van stilte

Groet

Kyriegebed

Bidden wij om ontferming
voor de bruggenbouwers in onze wereld
omdat zij worden weggehoond door de machtigen,
omdat zij stuklopen op kleinmenselijke onwil,
omdat zij hun hoop op heelmaking kunnen verliezen.
Daarom bidden wij:
HEER ONTFERM U!

Bidden wij om ontferming
voor de machtigen in deze wereld,
omdat zij steeds moeten leven met de angst voor verlies,
omdat zij altijd maar weer sterker dan een ander moeten zijn,
omdat zij ten onrechte geloven in macht en dwang.
Daarom bidden wij:
HEER ONTFERM U!

Bidden wij om ontferming
voor de armen in deze wereld,
omdat zij niet toe kunnen komen aan feestvieren,
omdat zij hun rechtmatig aandeel niet ontvangen,
omdat zij de liefde voor elkaar kunnen verliezen.
Daarom bidden wij:
HEER ONTFERM U!

Zo bidden wij
door Christus, onze Heer.
Amen.

Woord van bemoediging¹

Wie woont in de hoede van de EEUWIGE,
OVERNACHT IN DE SCHADUW VAN DE STERKE.

¹ Naar Psalm 91,1.11v,15. Idee van Jan de Jongh, *De honderd dagen rond Pasen* (Zoetermeer: Meinema, 1997, 2e druk) p50.

Want hij zal zijn engelen zenden
OM ONS OP HANDEN TE DRAGEN.

'Roept hij mij aan, ik antwoordt hem.
IK ZAL HEM BEHOEDEN EN BEWAREN,'
ZEGT ONZE GOD.
AMEN.

Zingen : *Psalm* 34: 3

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : 2 Kronieken 36,11-23²

Zingen : 'Er is een stad' (*ELB* 194: 1, 2, 4)

Lezing uit het Evangelie : Lukas 15,11-32³

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,
DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : *Psalm* 65: 2, 3

Preek

Vandaag gaat het over familieruzies. In de gelijkenis is dat duidelijk: de jongste wil niet thuis blijven en in plaats daarvan de wereld in, maar dat veroorzaakt een diepe breuk in de familie. Het slot van Kronieken gaat over de Babylonische ballingschap van het Joodse volk, maar daarachter gaat ook een diepe scheuring in de familie schuil.

Wij zullen bij familieruzies allemaal wel onze eigen verhalen kunnen invullen. Misschien betreft het ook onszelf. Pijnlijke situaties, maar helaas te vaak deel van onze wereld. Soms had de ruzie kunnen worden voorkomen, maar vaak is het gewoon het gevolg van hoe de zaken liepen. Het een stapelde zich op het ander en de bom barstte. Pijnlijk.

Als we afgaan op de cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau van deze week,⁴ zitten we ook als Nederlanders – inclusief medelanders – in een soort familieruzie. Meningeën komen steeds scherper en harder tegenover elkaar te staan, terwijl we het vertrouwen in een goede toekomst navenant verliezen. Van Zwarte Piet tot klimaatbeleid, van EU tot multiculturele samenleving zijn we het roerend *oneens*.

Familieruzies zijn ongetwijfeld zo oud als de mensheid. We weten er alles van, we leren er mee te leven, maar eigenlijk went het nooit. Want het zou gewoon niet zo moeten wezen.

² [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014).

³ [Naardense bijbel](#) (2014) – bewerkt.

⁴ Het onderzoek *Burgerperspectieven* dat elk kwartaal de stemming peilt in Nederland. Zie [Trouw van 29-03-2019](#).

-

Het slot van het boek Kronieken vertelt hoe het volk in ballingschap belandde. De koning zelf is de boosdoener, maar de priesters en het volk deden even hard mee. Dat wil zeggen: ze deden *precies niet* wat ze hadden moeten doen: luisteren naar de profeet Jeremia en het onrecht in het land herstellen. Dat onrecht gaat maar door totdat het zelf het onheil over zich afroept. Jeruzalem en de tempel verwoest, de schatten geplunderd en het volk in ballingschap.

Toch eindigt Kronieken niet met de ballingschap maar met nieuwe hoop: koning Kores – Cyrus II de Grote – laat het volk terugkeren. De reden die hij geeft is bijzonder. Hij zegt dat hijzelf in Jeruzalem een tempel moet bouwen voor de ENE, de God van de hemel. Zo eindigt Kronieken ermee dat zelfs de vreemde, heidense heerser van Perzië de God van Israël de eer geeft. En daarin schuilt voor het volk de hoop op terugkeer.

Er is een grens aan ballingschap en slavernij, een grens aan wanhoop en onheil, een grens aan wat mensen hebben te doorstaan. Die grens mag zomaar gesteld worden door een vreemde heerser die in alles lijkt op alle heersers voor en na hem, maar toch klinkt precies dan tweemaal de Naam van God: ENE, EEUWIGE, HEERE.

-

Jezus vertelt een gelijkenis over een ander soort familieruzie. Strikt genomen is er geen ruzie geweest, maar de actie van de jongste zoon heeft wel degelijk de familie gespleten. En de oudste zoon is buitengewoon jaloers, eerst op de moed van de jongere om weg te gaan, dan destemeeer op de barmhartigheid van de vader.

Maar let op: het *lijkt* wel een verhaal uit het dagelijks leven, maar het *is* een gelijkenis, een parabel. Over de band van een familieruzie wil Jezus ons iets anders, en groters, duidelijk maken.

Gewoonlijk noemen we dit verhaal 'de gelijkenis van de verloren zoon'. Maar professor Van Gennep schreef hier ooit een dik boek over en noemde dat: *De terugkeer van de verloren Vader*.⁵ De zoon voor wie thuis niet goed genoeg is en de andere zoon die thuis steeds maar zijn jaloezie koestert, verbreken *allebei* de eenheid van de familie. En dat maakt dat *die vader* totaal verloren is.

Wat kan de vader eraan doen? Vaderlijk gezag laten gelden? Voorschrijven wat de zoons wel of niet mogen danwel moeten? De vader wacht... Dagelijks, en jarenlang... Jezus schetst een ontroerend beeld.

Dan komt de jongste eindelijk thuis en dan kan het eindelijk weer feest worden. Dat is te zeggen: alleen als ook de oudste zoon daaraan meedoet. Zal hij dat kunnen? De gelijkenis loopt uit op een open einde.

⁵ F.O. van Gennep, *De terugkeer van de verloren Vader*. Een theologisch essay over vaderschap en macht in cultuur en christendom (Baarn: Ten Have, 1989) 544pp.

-

Het is een gelijkenis. Natuurlijk wijst die vader in de parabel naar God. Het is een oude Joodse gewoonte om God aan te spreken als Vader⁶ en ook Jezus deed dat. Jezus vertelt deze gelijkenis omdat er commentaar was gekomen op het feit dat hij vrijelijk met 'tollenaars en zondaars' omging. Een 'familieruzie' binnen het volk in Palestina was de aanleiding.

De verdeeldheid onder mensen is, leert Jezus, niet in de eerste plaats hun eigen probleem. Die ruzies spelen zich immers af op het niveau van het ego. Mensen voelen zich aangevallen of gekwetst en schieten van schrik in de verdediging. Dat is niet het wezenlijke probleem. Mensen moeten er wel degelijk hard mee aan de slag, maar het wezenlijke probleem zit dieper.

Het wezenlijke probleem is, dat God die ieder van die ruziezoekende mensen het leven geeft, zèlf verdeeld en verloren lijkt te raken. Als de mensen onderling verdeeld zijn, of in zichzelf verdeeld, dan kunnen zij niet het beeld van God weerspiegelen dat de Schepper in hun ziel heeft gelegd. Gods eenheid wordt verduisterd door de verdeeldheid van mensen.

En wat doet God daaraan? Gebruikt God hemelse machten om de mensen in de goede richting te dwingen? Nee, God wacht. Dat is een ongelooflijk risico. God wacht tot wij zelf terugkeren van onze dwaalwegen. Op alle mogelijke manieren wil God ons leren hoe wij dat kunnen en het onderricht van Jezus is daarbij onze reddingslijn. Maar God blijft eenvoudigweg geloven dat mensen kunnen en zullen omkeren. Een ongelooflijk perspectief!

-

Er zijn vele uitleggingen mogelijk over welke verdeeldheid Jezus op het oog had. Het zou kunnen gaan over Joden en Grieken. Het zou kunnen gaan over Israëli's en Palestijnen. Het zou zelfs kunnen slaan op christenen en moslims. We kunnen het ook veel dichter bij onszelf houden en het verhaal toepassen op onze eigen concrete familieruzies. Het kan allemaal.

Maar waar het om gaat is dit. Zolang mensen blijven vasthouden aan hun eigen gelijk boven alle andere gelijken, zolang zij niet kunnen heenstappen over hun eigen kwetsbaarheid of pijn, zolang blijven ze steken in hun ego's.

Maar voor God is de mogelijkheid dat mensen daaraan voorbij kunnen groeien, een onomstotelijk feit. God wacht wel op ons. Maar wij moeten toch zelf de eerste stap zetten. De jongste zoon, staat geschreven, *staat op*. Voor hem is het besluit om terug te keren een opstanding, een Pasen.

De gelijkenis is een verhaal uit het dagelijks leven, maar daarmee laat Jezus zien dat er meer aan de hand is. Als wij, in alle beperktheid en bescheidenheid, kans zien onze ruzies bij te leggen, of gewoon om er niet verder door geblokkeerd te worden, dan is er ook meer aan de hand. Op zulke momenten laten wij namelijk *iets* zien van de heelheid en eenheid die God in ons hart gelegd heeft. Al is het maar even en al is het maar gedeeltelijk. Het is een voorschot

⁶ In de synagoge is er nog steeds het gebed [Avinoe Malkenoë](#) ('onze Vader, onze Koning'); zie bv. ook [Psalm 68,6](#) of [89,27](#); [Jesaja 9,5](#); [Maleachi 2,10](#).

op de volkomen heelheid die ooit zijn zal. Het is een klein moment van pasen.

*Als God ons thuisbrengt uit onze ballingschap,
dat zal een droom zijn.*

Amen.

Zingen : Lied 834

DIENST VAN HET ANTWOORD

Uitleg liturgische schikking

*Luister naar de stem
die klinkt in je hart.*

*Wat is het
dat je zoekt,
ver weg
of dichtbij?*

*Zien wat er is,
altijd zal zijn,
toont de Kracht
uit naam van de Liefde.*

Collecte

Gebeden

Onze Vader

Slotlied : Lied 836: 1, 2

Zegen

